

PROIECT

PRIVIND OBIECTIVELE PRINCIPALE ÎN CAZUL ALEGERII CA MEMBRU AL CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII

*Judecător Adina Daria Lupea
Curtea de Apel Cluj*

„În loc de prefață...”

Înainte de a atinge principalele probleme care, în opinia mea, trebuie abordate de orice coleg care accede la această înaltă demnitate, vă mărturisesc că nu mă caracterizează un limbaj de lemn. Nu voi putea vorbi niciodată în termeni precum „eroic”, „cele mai înalte năzuințe”, „sistemul judiciar trebuie să ajungă pe cele mai înalte culmi”, etc.

Din partea mea, adresarea vine din inimă, am fost toată viața mea judecător „de scaun”, nu am avut niciodată funcții de conducere și dorința mea cea mai mare este să reprezint în Consiliu judecătoresc aflați în funcție de execuție, cei care au făcut categoric un pionierat și au dobândit o vocație din munca lor, desfășurată în cele mai multe cazuri, în ultimii ani, în condiții total improprii.

Scopul meu este să ajung să cunosc și mai ales, să pot rezolva, nevoile sistemului din chiar „miezul” lui, având în vedere concretețea nevoilor cu care ne confruntăm zi de zi, în munca noastră, nu neapărat să mă adresez președinților de instanțe care, desigur, au rolul lor, însă dincolo de activitatea de manageriat al unei instanțe, se află activitatea judecătorilor aflați în funcții de execuție.

*În mod cert în activitatea mea, dacă îmi veți acorda votul domniilor voastre, **voi ține permanent legătura cu toți președinții de curți de apel**, în scopul de a afla problemele dar și soluțiile care se vor impune, pentru că este aproape imposibil să anticipezi ce vremuri vin și la ce provocări vom mai fi supuși.*

În calitate de membru CSM, ca reprezentant al curților de apel, voi colabora cu colegii mei, reprezentanți ai judecătoriilor și tribunalelor, voi fi deschisă oricăror abordări din partea domnilor lor, deoarece rolul de membru al Consiliului Superior al Magistraturii implică preocuparea și nevoia de a răspunde întrebărilor și nevoilor tuturor colegilor noștri, pentru ca niciodată un membru CSM nu trebuie să uite că acest organism este garantul independenței justiției. Al justiției, în ansamblul ei.

Nu voi începe prezentarea obiectivelor mele arătând cine sunt. Sunt Adina Daria Lupea, Curriculum vitae îl găsiți în documentele atașate candidaturii, însă cu siguranță mă cunoașteți cei mai mulți dintre dumneavoastră, pentru că am fost în ultimii ani o prezență constantă în viața publică judiciară, indiferent de riscurile la care m-am expus.

Mi-am asumat obiceiul de a fi sinceră și cât se poate de corectă, de a îmi respecta valorile de viață, principiile, crezurile, chiar dacă știam de multe ori că nu voi fi aplaudată sau nu voi avea susținerea întregului corp profesional. De altfel, mi s-ar părea chiar periculos să trăiesc într-o largă unanimitate, pentru că doar din diversitate se nasc idei, doar revoluțiile – inclusiv de idei - au schimbat lumea în bine.

Din anul 2005 până în anul 2014 am făcut parte, succesiv, din două asociații profesionale renumite, inițial AMR – filiala Cluj și apoi UNJR și am încercat, din această postură, și în cadrul acestora, să îmi aduc cel mai bun aport cu putință la îmbunătățirea activității sistemului judiciar în ansamblul său. Uneori am fost naivă, alteori vizionară, însă niciun moment nu mi-am dorit altceva decât binele sistemului în care activez de aproape 24 de ani.

Din anul 2014, pentru că am simțit, poate bine sau poate greșit, că unele idei ale mele nu se mai suprapun și/sau nu mai interferează cu cele ale asociațiilor profesionale în cadrul cărora activez, am ajuns să mă desprind de orice formă de asociere profesională și să iau totul „pe cont propriu”.

Am rămas însă cu experiența acelor ani, cu idei și cu proiecte comune în minte, am rămas prietenă cu mulți dintre colegii din aceste asociații, însă am ales să mă exprim public strict în nume propriu.

Însă acum nu este vorba despre mine, ci despre ceea ce eu cred că am de făcut de acum înainte în 6 ani în calitate de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, desigur numai cu sprijinul dumneavoastră.

Să trecem la fapte!

Principalele obiective pe care mi le fixez sunt cele care vizează separarea cât mai categorică a carierelor, din perspectiva statutului și organizării și, corelativ, întărirea rolului puterii judecătorești prin adoptarea unor legi separate de organizare pentru judecători și procurori și legi separate pentru statutul acestora.

De asemenea, îmi propun întărirea mecanismului de consultare a judecătorilor de către Consiliul Superior al Magistraturii în ceea ce privește avizarea actelor normative.

Voi milita pentru obligația membrilor CSM de a consulta periodic alegătorii și voi propune soluții pentru degrevarea judecătorilor.

Un alt punct principal este cel care se referă la cariera magistraților, cu referire la promovări, pensionări, salarizare, fixarea unor calendare anuale pentru examenele care vizează promovarea în funcții de execuție, fie efectivă, fie pe loc, precum și cel privind programul flexibil al magistraților.

1. Ce a făcut actualul CSM și ce putem schimba?

Primordial, și oricât am încerca să minimalizăm problema, este cât se poate de limpede că în pofida unor angajamente asumate public de unii dintre membrii CSM la momentul alegerii lor în acest for, aceștia nu s-au dovedit capabili să gestioneze situațiile pe care le imputau foștilor membri CSM la momentul când au candidat pentru această funcție.

Orgoliile nejustificate, care au funcționat uneori în defavoarea magistraților, pozițiile publice contradictorii exprimate vocal sau prin vot, ideea de creare a unui pol de putere (sau a mai multora), au făcut din actualul CSM o copie și mai nereușită a celui anterior, dovedind de multe ori, din păcate, că nu au nimic în comun cu sobrietatea, cu responsabilitatea cu care noi i-am investit, ajungând să se manifeste cel puțin la fel, dacă nu chiar mai rău, decât cei pe care, anterior, i-au criticat. Am ajuns astfel să spunem că există întotdeauna mai rău decât credeam că se poate și să ne întrebăm între noi: „Oare se poate și mai rău?”

Anii care urmează vor fi, în mod obligatoriu, ani ai unei reșezări pe coordonate firești a sistemului pe care pretindem că îl reprezentăm, ai redobândirii credibilității Consiliului și a

magistraturii în ansamblul ei, nu numai între noi, ci și în societate. Pentru aceasta, trebuie să învățăm cu toții din experiențele de până acum, să continuăm ceea ce este s-a dovedit a fi benefic, pentru că nu totul a fost distructiv, și să reglăm, împreună, ceea ce este de reglat.

În același timp, este importantă menținerea și conservarea progreselor pe care le-a cunoscut magistratura, din perspectiva statutului și organizării și a separării cât mai categorice a carierelor, chiar dacă actuala Constituție consființește un consiliu format din judecători și procurori.

În acest sens, activitatea Consiliului trebuie să fie caracterizată de profesionalism, previzibilitate și o abordare constantă a problemelor, pentru a putea aduce la îndeplinire proiectele care ar trebui să genereze o reală îmbunătățire a activității magistraților, pentru ca aceștia să îndeplinească un act de justiție de calitate, în beneficiul întregii societăți.

Din această perspectivă și ca element de noutate consider că din istoria celorlalte Consilii a lipsit, în mod nepermis, **obligatia membrilor CSM** de a consulta alegătorii, după alegerea în acest for, cu privire la măsurile și deciziile luate de aceștia.

Membrii CSM, odată aleși, au pierdut, voit sau nu, contactul cu colegii lor din instanțe și, odată cu trecerea timpului, s-au distanțat de noi și au devenit incapabili să înțeleagă nevoile sistemului judiciar, uitând că sunt reprezentanții noștri și că au ajuns acolo prin votul și încrederea noastră.

Ca atare, apreciez că este necesară modificarea Regulamentului de funcționare a Consiliului Superior al Magistraturii în sensul că trebuie reglementate și stabilite periodic întâlniri cu alegătorii, cel puțin semestrial, sens în care reprezentanții tuturor instanțelor să își fixeze, la debut de an, un calendar în care să prevadă întâlniri cu colegii din instanțe, în funcție de fiecare grad de jurisdicție.

La nivelul curților de apel, având în vedere că prin lege avem cel mai mare număr de reprezentanți – trei – propunerea mea este să ne organizăm pe criterii teritoriale, în funcție de competența funcțională astfel încât, aleatoriu, să ne întâlnim periodic cu câte cinci din cele 15 Curți de Apel (plus Curtea Militară de Apel) o dată la 6 luni, pentru a deveni o veritabilă „curea de transmisie” între dumneavoastră, cei care ne-ați investit cu încredere, și Plenul Consiliului Superior al Magistraturii.

Numai în acest fel vom putea păstra contactul cu domniile voastre, vom înțelege problemele care, în mod cert, vor apărea de-a lungul a șase ani de mandat și numai așa vom putea pretinde, în fața tuturor, că vă reprezentăm.

În acest punct, voi aduce în discuție o problemă care mi-a fost semnalată de către colegii mei din cadrul curții de apel, și anume aceea a activității permanente în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii a membrilor aleși, în acest sens fiind necesară modificarea prevederilor art. 54 alin. 2 din Legea 317/2004 care în prezent statuează că este incompatibilă calitatea de membru CSM cu cea de judecător sau procuror.

Exercit de suficient de mult timp această profesie încât să fi fost contemporană cu vremea Consiliului din 2004-2010, când membrii CSM mai aveau activitate în instanțe. Cunosc faptul că menținerea în activitate a domniilor lor (și nu mă refer aici neapărat la cei cu funcții de conducere) în cadrul instanței care i-a ales era benefică, în sensul că, inevitabil, aveau un contact cu noi, intrau în ședințe de judecată, chiar parțial degrevați, însă nu treceau 6 ani în care să uite cum se judecă un dosar, ce provocări se ivesc, cum a evoluat practica judiciară, cum se schimbă în funcție de deciziile CCR sau ale ICCJ, cum se modifică cazuistica, adică într-un cuvânt, nu pierdeau „pulsul” instanței.

În ultimele două Consilii acest liant, această legătură, acest contact, toate s-au pierdut.

Ultimele două Consilii au „păcătuțit” prin faptul că și-au uitat alegătorii, s-au desprins de nevoile lor, și-au construit un „turn de fildeș” din care, uneori pe baza unor orgolii individuale, și-au asumat rolul de „Demiurghi” și s-au desprins de rolul lor fundamental, acela de a ne reprezenta și de a fi garantul independenței justiției.

2. Cariera magistraților

2.a Promovări, pensionări, soluții.

Lipsa acută de personal și valul de pensionări care au lovit sistemul în ultimii doi ani par la acest moment probleme pe care nimeni nu vrea să le înfrunte și nici să le recunoască.

Nimeni din forurile decizionale nu pare să își asume acest eșec, deși suntem toți conștienți că lipsa de implicare a factorilor decidenți a făcut să stagneze în Parlament legea privind recrutarea și promovarea magistraților în funcții de execuție vreme de peste doi ani, timp în care absolut nimeni nu s-a gândit că, în contextul acestei lipse, instanțele și parchetele rămân literalmente goale, referindu-mă aici primordial la tribunale și curți de apel.

Eu nu mă implic în această chestiune acum pentru a găsi vinovății, pentru că această chestiune este deja tardivă și nu ne ajută cu nimic. Eu mă implic pentru a găsi soluții.

Anul 2019 a fost primul an din istoria recentă de când nu au mai fost organizate concursuri de admitere în magistratură ca urmare a unor decizii de neconstituționalitate, neurmărite de punerea în acord a legii cu Constituția.

În acest context, consider că viitorul Consiliu trebuie să își asume ***calendare anuale pentru examenele care vizează promovarea în funcții de execuție, fie efectivă, fie pe loc***, pentru a exista o predictibilitate a gradului de ocupare a posturilor la instanțele superioare.

Oprirea temporară a recrutării și promovării, reluate abia de curând, în condițiile în care pensionările au continuat în ritm accelerat, existența unui număr de dosare impresionant pe rolul instanțelor și creșterea acestuia în ritm accentuat, chiar în contextul pandemiei (cu o ușoară stagnare în 2020) și-au pus inevitabil amprenta asupra dimensiunii resurselor umane pe termen scurt și mediu, cu consecințe negative asupra calității actului de justiție, a duratei termenelor de soluționare și redactare, toate acestea în lipsa unor măsuri de remediere prompte și echilibrate.

În același context, am constatat, vorbind și cu colegii din teritoriu, că există o lipsă crasă de personal și un dezinteres total de a se ocupa posturi în instanțe mai puțin atractive, corelativ cu fluctuația de personal, acestea fiind sufocate de numărul de dosare, în timp ce multe dintre judecătorii au o încărcătură semnificativ mai mică decât media pe țară.

În fața pensionărilor masive la nivelul tribunalelor și al curților de apel, a „depopulării” instanțelor și a lipsei unei baze solide de recrutare, apreciez că trebuie regândite strategiile pe termen scurt și mediu, chiar dacă pentru asta ar fi necesare modificări legislative, deoarece este limpede că premisele avute în vedere, la momentul modificărilor legilor justiției în anii precedenți, s-au schimbat radical.

Trebuie, așadar, regândită ***vechimea necesară pentru promovare la instanța superioară***, ori prin reincluderea recunoașterii vechimii de auditor de justiție, ori prin modificarea dispozițiilor art. 44 alin. (2) din Legea 303/2004 astfel încât, la calcularea vechimii prevăzute la alin. (1), să se ia în considerare nu numai perioada în care judecătorul sau procurorul a fost avocat, cât și aceea cât a exercitat o altă profesie juridică (consilier juridic, polițist etc.), evident cu respectarea principiului de a nu eluda promovarea în gradul imediat următor de jurisdicție.

Consiliul poate sesiza ministrul justiției cu privire la necesitatea inițierii sau modificării unor acte normative în domeniul justiției și, întrucât ministrul justiției este membru de drept al acestuia, revine membrilor consiliului obligația de a acționa cu persuasiune pe lângă acesta pentru modificarea unor acte normative în sensul celor solicitate de magistrați.

Este necesar ca viitorul consiliu să se gândească la soluții viabile și imediate pentru a încuraja magistrații să rămână în sistem iar una dintre acestea trebuie să recunoaștem că o reprezintă și **salarizarea adecvată**.

Așa cum am menționat mai sus, principalele probleme le reprezintă acum pensionările masive din sistem, urmate de reducerea drastică a numărului de judecători la nivelul tuturor instanțelor, mai puțin ÎCCJ, precum și gradul mic de ocupare a posturilor la judecătoriile mai puțin atractive.

În contextul acestei lipse de personal, este evident că un număr mai mic de judecători este chemat să gestioneze stocurile de dosare, atât cele de pe rol, cât și cele redistribuite în urma desființării unor complete. În concret, acest lucru se traduce prin creșterea semnificativă a numărului de dosare pe fiecare judecător și complet, printr-un efort și mai mare, prin asigurarea serviciului de permanență mai des și, corelativ, prin supraîncărcarea rolului celor rămași în funcție.

În fapt, fie că recunoaștem sau nu, este vorba de o **muncă suplimentară** considerabilă care trebuie remunerată pe măsură.

În toate aceste situații, care vor fi analizate în cele ce urmează, apreciez că se va impune un **dialog constant al membrilor CSM cu președinții curților de apel** care, în urma consultării instanțelor arondate, vor aduce un plus de argumente și vor reprezenta un sprijin permanent, însă o reală optimizare pe termen lung, stabilă, din perspectiva schemelor de personal nu se poate realiza fără o reală strategie de resurse umane.

În concret, în instanțele unde astfel de probleme devin stringente (eu având în acest moment exemplul secției în care activez, unde în decurs de patru luni, o treime din colegi a părăsit instanța, dar fiind conștientă și de situația altor curți și tribunale, la nivel de secții) apreciez că ar trebui făcută o statistică, **cel puțin semestrială**, iar în situația în care se constată astfel de dezechilibre (depășirea semnificativă a încărcăturii medii pe țară pe judecător) să se găsească o soluție pentru **remunerarea acestei munci suplimentare, cu un procent net cuprins între 5 și 20%**, aceasta netrebuind să fie o problemă câtă vreme posturile neocupate sunt în continuare bugetate.

Această situație va necesita desigur o analiză periodică a încărcăturii pe scheme, însă poate fi în același timp și o motivație pentru judecătorii stagiari de a se orienta și spre acele instanțe, mai puțin atractive, despre care vorbeam anterior.

Rămânând la problema încărcăturii, consider că, având și sprijinul președinților curților de apel, ar fi necesară o analiză periodică a acestora la nivelul fiecărei curți, urmată de o redistribuire a posturilor bugetate în funcție de necesități, redistribuire a posturilor neocupate către instanțele unde acestea sunt chiar necesare și unde pot fi în mod real folosite.

În acest sens, apreciez că aceste lucruri se pot realiza fără implicarea Ministerului Justiției, care are rolul, în esență, doar de a finanța aceste posturi, urmând ca acest lucru să poată fi realizat doar cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii.

2.a.1 Programul flexibil al magistraților

Instituit ca un deziderat în proiectele anterioare, acesta a devenit o normalitate, ironic, odată cu perioada de pandemie, care ne-a impus tuturor o prezență fizică mai redusă la locul de muncă, munca de la domiciliu, convocarea ședințelor în mediul on-line, fixarea pe ore a dosarelor în ședințele de judecată și altele.

Chiar dacă, aparent, am depășit perioada pandemiei, consider important ca, în continuare, ***programul de lucru să fie unul flexibil***, program care să ne permită să lucrăm în intervalul de timp considerat optim de fiecare dintre noi astfel încât să fim mai eficienți.

În acest sens, consider că este rolul viitorului Consiliu de a reglementa în mod clar, prin regulament, programul de muncă flexibil pentru judecători, cu stabilirea exactă a condițiilor când prezența la serviciu este obligatorie, inclusiv programarea ședințelor de judecată, respectiv a zilelor în care acestea se vor desfășura, precum și a modului în care judecătorii de pe lista de permanență trebuie să fie la serviciu în timp util pentru soluționarea incidentelor ce implică prezența lor.

Deși cu o multitudine de neajunsuri și limitări, perioada pandemiei ne-a obligat, paradoxal, să adoptăm un stil de muncă mult mai riguros însă convenabil atât pentru noi, cât și pentru avocați și justițiabili.

Pledez așadar în continuare pentru menținerea sistemului actual de fixare a dosarelor pe intervale orare estimative, evitând aglomerațiile inutile în sălile de judecată, aceasta și ca un semn de respect pentru colegii avocați care de regulă au și alte cauze, la alte instanțe, în aceeași zi. Sistemul s-a dovedit a fi viabil iar opinia mea este că trebuie menținut în aceeași formă, deoarece s-a demonstrat că este o soluție care a avut rolul de a crește respectul pentru sistemul judiciar în ochii justițiabililor.

2.b Salarizare și pensii

Un subiect sensibil este și va rămâne problema salariilor și pensiilor magistraților iar Consiliul Superior al Magistraturii trebuie să apere aceste componente și să combată orice tentativă de afectare a acestora, pledând pentru menținerea actualelor garanții, fără pierderi pentru sistemul de justiție pe acest palier.

Statutul judecătorilor trebuie susținut inclusiv pe coordonatele siguranței, certitudinii și previzibilității financiare iar menținerea unui nivel adecvat al salariilor și pensiilor magistraților se impune atât pentru respectarea statutului profesional, cât și pentru asigurarea unui nivel decent de trai, aceasta în condițiile în care judecătorii nu pot îndeplini nicio altă funcție publică sau privată pe durata mandatului lor, în afara celei didactice din învățământul superior.

De peste 10 ani, plata eșalonată a drepturilor salariale, recunoscute prin hotărâri judecătorești, uneori și prin acte administrative (ordine emise de ordonatorii de credite), a condus la generarea unei practici neunitare, diferențele dintre persoanele aflate în aceeași situație, care își desfășoară activitatea în aceleași condiții fiind adâncite.

Legiuitorul a nesocotit în mod repetat principiile de bază consacrate de dreptul muncii în sensul negarantării de venituri egale la muncă egală și a consacrat discriminarea, supunând asumat unui tratament juridic diferit magistrații aflați în situații profesionale identice.

Astfel, au fost puși în situații de inferioritate aceia care nu au obținut hotărâri judecătorești prin intermediul cărora ordonatorii principali de credite au fost obligați să le recunoască drepturile salariale comparativ cu magistrații care dețineau astfel de hotărâri, și cărora li s-au emis ordine de salarizare și de încadrare, în condițiile în care desfășurau aceeași activitate precum cei dintâi.

În materie de salarizare, mai multe decizii ale Curții Constituționale, dar și ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, au statuat obligatoriu asupra faptului că nivelul maxim al salariului de bază/indemnizației de încadrare trebuie să se stabilească prin raportare la întreaga categorie profesională, respectiv familie ocupațională, indiferent de instituția sau autoritatea publică, ținând cont și de hotărârile judecătorești pronunțate, existente în acest sens, astfel că, valoarea de referință sectorială trebuie să fie unică pentru întreaga familie ocupațională, în situația de față familia ocupațională „*Justiție*”.

Și în ceea ce privește pensia de serviciu, voit numită în public “pensie specială”, eforturile noului CSM trebuie să fie orientate înspre prezervarea acesteia, cel puțin la nivelul actual, magistrații cu vocație de pensionare trăind mereu sub spectrul unei incertitudini în această privință.

Din această perspectivă, trebuie din start dezavuată orice inițiativă care ar fi de natură a diminua, în orice mod, acest drept obținut după ani grei de muncă, în reforme interminabile, cu sacrificiile vieților noastre personale și cu interdicții pe măsură.

Remunerarea activității judecătorilor este, în cea mai mare parte, inferioară funcțiilor de demnitate publică ale celorlalte puteri în stat, fiind nevoiți de-a lungul ultimelor decenii să apelăm la instanțele de judecată pentru recunoașterea drepturilor noastre salariale și am ajuns, chiar în condițiile în care avem titluri executorii, să ni se refuze în mod constant onorarea acestora de către debitorul Ministerul Justiției, sub tot felul de pretexte și interpretări unilaterale.

În ciuda semnalelor trase încă din cursul anului 2005 de către judecători și a hotărârilor judecătorești în materie, persistă și în acest moment discrepanța vădită între salarizarea judecătorilor și a procurorilor, îndeosebi a celor din DIICOT și DNA.

Indiferent de culoarea politică a celor care s-au perindat de-a lungul acestor ani în Parlament și Guvern, aceste inechități nu au fost nici până în ziua de astăzi remediate, *ca și cum am fi meritat și merităm să fim menținuți într-un con de inferioritate față de procurorii ale căror cauze le soluționăm, începând chiar din faza de urmărire penală.*

Chiar dacă formația mea este de judecător penalist și am resimțit ani de zile în mod direct această crasă inechitate, gândul meu se îndreaptă și spre colegii din materiile non-penale, pentru că este de neacceptat ca un judecător să fie salarizat diferențiat în funcție de materia în care judecă și, mai ales, față de un procuror, indiferent cărei structuri ar aparține acesta.

Cel mai recent exemplu este ultimul ordin de salarizare emis de MJ ca urmare a sentințelor civile cu privire la acordarea VRS în sumă de 605 lei, prin care s-a încercat o reparație tardivă, dar nu integrală, a acestor diferențe salariale, problematica salarizării diferite fiind încă departe de a fi tranșată.

În faza de executare silită a drepturilor salariale restante judecătorii s-au izbit de o realitate șocantă în sensul că *toate conturile bancare cu destinația de drepturi salariale restante din hotărâri judecătorești și alte titluri (n.n. – de aceeași natură) ale Ministerului Justiției sunt goale de ani buni de zile*, nicio poprire neavând rezultat.

Situația în care ne aflăm cu toții este total străină colegilor noștri procurori sau chiar colegilor judecători care își desfășoară activitatea în cadrul CSM sau ÎCCJ deoarece atât acestea din urmă, cât și Ministerul Public sunt ordonatori principali de credite și își gestionează bugetul autonom.

Exemplele de mai sus nu sunt unele izolate în ceea ce privește tratamentul inechitabil și discriminatoriu care le este aplicat judecătorilor, cu un veritabil potențial de afectare a independenței lor în componenta financiară, ceea ce ne conduce implicit la abordarea unei teme care trenează de ani de zile, și anume cea mai urgentă chestiune, a gestionării bugetelor instanțelor *prin noi înșine*.

2 b.1) Preluarea bugetului instanțelor de la Ministerul Justiției de către Înalta Curte de Casație și Justiție sau de către Consiliul Superior al Magistraturii.

Încă din cursul anului 2009 magistrații, prin intermediul asociațiilor profesionale, au cerut în mod constant ca administrarea bugetului instanțelor să revină Înaltei Curți de Casație și Justiție, ca o garanție a asigurării independenței efective a sistemului judiciar.

Fiecare dintre cele două Consilii ale Magistraturii anterioare și-au fixat ca un obiectiv principal acest lucru, atât ca și țel și deziderat comun, cât și individual prin proiectele de candidatură, fără ca în concret să se fi realizat ceva.

Cert este că, într-o formă sau alta, trebuie renunțat la centralismul prezent, urmând a fi lărgită autonomia bugetară a tribunalelor și a curților de apel.

În cursul anul 2021, s-a depus la Senatul României un proiect din partea Consiliului Economic și Social care viza trecerea bugetului instanțelor de la Ministerul Justiției la Înalta Curte de Casație și Justiție, însă și această inițiativă a rămas la stadiul de proiect.

Menținerea unui control financiar din partea executivului, prin păstrarea bugetului instanțelor la Ministerul Justiției (mai puțin cel al Înaltei Curți de Casație și Justiție și al Consiliului Superior al Magistraturii), conduce la o *afectare a independenței puterii judecătorești*, fiind subminate fundamentele unei societăți democratice guvernate de principiile statului de drept.

Am încrederea și speranța că viitorul CSM va reuși să rezolve într-un fel sau altul această chestiune, cu atât mai mult cu cât observăm cu toții cât de dependenți suntem, în componenta financiară, de Ministerul Justiției și, implicit, de oricare factor politic care se succede la putere.

2.c Răspunderea disciplinară. Relația cu Inspekția Judiciară.

Consiliul Superior al Magistraturii, având rolul constituțional de garant al independenței judecătorului, are obligația de a fi un tampon între judecător și presiunile ce se exercită asupra acestuia din afara sistemului judiciar (presă, politic), iar uneori și din interiorul acestuia (inspekția judiciară).

Încep prin a spune că un sistem judiciar sănătos nu poate funcționa, pe lângă garanțiile de independență, fără răspunderea reală a magistraților, dar trebuie remarcat că în ultimii ani s-a constatat o creștere semnificativă a acțiunilor disciplinare care ajung pe rolul celor două secții ale Consiliului Superior al Magistraturii. În același timp, a crescut semnificativ și numărul sesizărilor din oficiu, întemeiate sau nu, precum și numărul dosarelor/acțiunilor disciplinare soluționate prin clasare, aspect care este de natură a ne îngrijora.

Dacă în ceea ce privește situația colegilor procurori, marea parte a acțiunilor disciplinare au fost respinse ca urmare a admiterii excepției nulității absolute a rezoluției de exercitare a acțiunii disciplinare (situație care și-a găsit recent rezolvarea prin Decizia nr. 15 pronunțată în dosarul nr. 2990/1/2021 la data de 14 martie 2022 prin care s-a admis sesizarea formulată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția de contencios administrativ și fiscal, prin Încheierea din 24 noiembrie 2021, pronunțată în Dosarul nr. 391/39/2021, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile și, în consecință, s-a stabilit că: *Dispozițiile art. II din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 77/2018 pentru completarea art. 67 din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, nu sunt de natură să confere Guvernului o competență directă de numire în aceste funcții și să dea naștere unor îndoieli legitime cu privire la utilizarea prerogativelor și a funcțiilor Inspekției Judiciare ca instrument de presiune asupra activității judecătorilor și a procurorilor sau de control politic al acestei activități*), în ceea ce privește situația noastră, a judecătorilor, această excepție a fost în mod constant considerată ca fiind nefondată (opinie care acum își are consacrară și printr-o hotărâre prealabilă a ÎCCJ).

Prin urmare, în ultimii ani s-a putut constata existența unui procent crescut de admitere a acțiunilor disciplinare exercitate față de judecători, unele soldate cu sancțiuni extrem de severe, mergând de la diminuarea salariului, retrogradarea profesională, suspendarea din funcție până chiar la excluderea din magistratură.

Multe din aceste sancțiuni au fost modificate sau chiar desființate de către Completul de 5 judecători al ÎCCJ, însă îngrijorarea pentru sancționarea prea drastică și prea frecventă a magistraților judecători rămâne și constituie pentru noi un motiv de presiune în plus, fie că spunem acest lucru cu voce tare sau doar îl gândim.

Apreciez că abordarea acestor chestiuni în cadrul Secției de judecători în materie disciplinară din CSM trebuie schimbată cel puțin din două perspective:

i) trebuie acordată o atenție sporită cazurilor în care se dispune **suspendarea judecătorului din funcție până la soluționarea acțiunii disciplinare**, cu atât mai mult cu cât au fost cazuri în care această măsură a fost dispusă chiar anterior începerii cercetării disciplinare de către inspector. Măsura suspendării din funcție în această procedură comportă serioase discuții din perspectiva atât a respectării prezumției de nevinovăție, cât și din perspectiva apărării statutului magistratului, care pe perioada suspendării (în lipsa reglementării unui interval de timp rezonabil al duratei acestei măsuri) este lipsit de orice sursă de venit. Ca atare, pentru a se ajunge la o astfel de soluție, apreciez că indiciile din acțiunea/sesizarea disciplinară trebuie să releve o gravitate extrem de serioasă a faptelor imputate, care în mod cert trebuie apreciată de la caz la caz.

ii) Cazuistica recentă în domeniul soluțiilor adoptate în acțiunile disciplinare demonstrează **inexistența unei practici unitare** între membrii Secției, existând numeroase soluții adoptate cu majoritate, nu numai în ceea ce privește excepțiile invocate, cât și în ceea ce privește soluțiile pe fondul acțiunii disciplinare. S-a ajuns astfel la hotărâri care conțin opinii și soluții diametral opuse, în sensul că se poate întâlni în aceeași hotărâre o opțiune majoritară pentru o soluție extrem de severă, una intermediară pentru aplicarea unei sancțiuni mai blânde și încă una pentru respingerea în integralitate a acțiunii disciplinare.

În contextul în care practica judiciară unitară la nivelul instanțelor a fost și rămâne un deziderat, pe care noi toți judecătorii îl urmărim, prin organizarea periodică a ședințelor de învățământ profesional special convocate în acest sens, cel puțin trimestrial, este firesc să pretindem și membrilor Consiliului adoptarea unor conduite previzibile în materia sancțiunilor disciplinare.

Consider că în cel mai înalt for al nostru orgoliile și antipatiile personale trebuie lăsate definitiv deoparte (ca să citez un fost președinte, chemat să soluționeze un conflict între unii judecători ai instanței sale: “ *Nu suntem aici – la serviciu – ca să ne iubim, ci ca să căutăm*

soluții.”) iar hotărârile atât de sensibile cum sunt cele în materia răspunderii noastre disciplinare trebuie să aibă o abordare și o soluționare cât mai unitară.

Cu astfel de soluții în materie disciplinară, în care există minim 3 până la 6-7 opinii minoritare, opinie diferită, divergentă sau opinie concordantă, inclusiv pe excepții, nici un Consiliu nu va dobândi credibilitate, singurul rezultat vizibil fiind acela că ***nu sunt capabili să adopte o hotărâre clară și previzibilă într-un complet colegial.***

Din această perspectivă, fără a interfera în vreun fel în independența funcțională a Inspecției Judiciare sau în activitatea Secțiilor din CSM în materie disciplinară cred că, măcar pentru început, trebuie gândit un mecanism prin care cele două instituții să comunice, în unicul scop de a creiona cel puțin o practică unitară în materie, pe categorii de abateri disciplinare, astfel încât, la nivelul sistemului, să existe o predictibilitate a soluțiilor adoptate în acest domeniu. Desigur că nu exclud aici nici întâlniri cu judecători ai SCAF din cadrul ÎCCJ, pe modelul întâlnirilor periodice a președinților de secții din cadrul Curților de Apel, întâlniri gândite tocmai în scopul adoptării unei practici unitare la nivel de țară.

3. Soluții imediate pentru degrevarea judecătorilor

3.a Proiectul asistenților judiciari

Având în vedere măsura recomandată de CONSILIUL CONSULTATIV AL JUDECĂTORILOR EUROPENI la data de 7 noiembrie 2019, Consiliul Superior al Magistraturii a aprobat programul **SIPOCA /MySMIS 751/129513 ”Optimizarea managementului la nivelul sistemului judiciar. Componenta de instanțe judecătorești”** .

În cuprinsul descrierii Proiectului, s-a precizat faptul că experții în implementare (asistenți ai judecătorilor) vor fi *repartizați pe lângă judecătorii desemnați din cadrul instanțelor pilot*, urmând a realiza activități specifice, în funcție de necesitățile concrete, potrivit sarcinilor trasate de judecătorii menționați anterior.

Programul prevede că asistentul de judecător se va alătura, ***în cadrul exercițiului pilot***, echipei formate din judecător și grefierul de ședință, cu scopul de a sprijini activitatea judecătorului, dar și a grefierului, prin preluarea unor sarcini de documentare, sinteză și redactare.

Prin acest proiect, Consiliul Superior al Magistraturii și-a propus dezvoltarea și implementarea unor instrumente standard de management integrat, axat pe trei componente, respectiv management organizațional, volum optim de activitate și resurse umane, care urmează a fi introduse la nivelul instanțelor judecătorești în scopul îmbunătățirii practicilor manageriale și asigurării predictibilității în luarea deciziilor.

De asemenea, prin același proiect se urmărește identificarea și dezvoltarea mecanismelor necesare pentru reducerea duratei proceselor, îmbunătățirea ratei de soluționare a cauzelor și scăderea duratei de soluționare a cauzelor, astfel încât să se realizeze o îmbunătățire a indicatorilor de eficiență calculați la nivelul instanțelor judecătorești.

Ca beneficiar direct al proiectului, la nivelul curților de apel, îmi propun continuarea acestuia și implementarea lui și la nivel de tribunale și judecătorii și apreciez că rolul asistenților judiciari, pe care eu îi percep a fi foarte bine pregătiți profesional, este unul de un real ajutor în activitatea noastră, așa cum voi argumenta în cele ce urmează.

În esență, activitățile asistenților judecătorului pot fi clasificate în activități de:

- **redactare:** proiecte de hotărâri incluzând și sinteza considerentelor, proiecte de minută, proiecte de rezoluții privind procedura prealabilă primului termen de judecată și fișă privind dosarul cauzei la instanțele inferioare din perspectiva verificării modalității în care a fost stabilită taxa de timbru;
- **verificarea dosarelor aflate pe lista ședinței de judecată** (ex. competență, procedura de citare, termenul privind înregistrarea căii de atac etc.);
- **documentare:** cu referire la chestiunile care prezintă interes în cauzele indicate de judecătorul coordonator raportat la probleme de practică neunitară sau practică judiciară și doctrină având ca obiect variate probleme de drept substanțial sau procedural sau care vizează anumite subiecte specifice cauzelor aflate pe rolul completului de judecată, aspecte ce țin de interpretarea legii etc;
- **cercetare:** identificarea orientării jurisprudențiale și doctrinare, majoritare sau minoritare;
- **întocmirea rapoartelor de practică neunitară;**
- **participare la ședințele de judecată** ale completului din care face parte judecătorul coordonator ;

- în cazul judecătorilor coordonatori cu funcție de conducere (președinte de secție), asistentul este adesea responsabil pentru **diferite sarcini administrative**, cum ar fi: gestionarea mapelor privind deciziile de practică în casare, răspunsuri la puncte de vedere cerute de C.E.D.O. sau alte instituții ale statului, actualizarea legislației și a publicațiilor de specialitate în domeniu, respectiv orice alte proiecte administrative necesare pentru sprijinul atribuțiilor specifice judecătorului cu rol de conducere.

Astfel, nu numai datorită nivelului ridicat de cunoaștere, ci și datorită contactelor valoroase și relațiilor personale dezvoltate în timpul exercitării atribuțiilor de asistent, se poate crea o bază de selecție specializată pentru viitori magistrați.

În plus, prin prisma faptului că asistenții au sarcina de a documenta/cerceta o gamă variată de chestiuni juridice, sunt capabili să aducă o contribuție practică la procesul de luare a deciziilor judiciare.

În principal, este de subliniat că asistenții judiciari pot reprezenta un instrument important de **degrevare a judecătorilor de sarcinile non-juridice**, pentru a urgenta activitatea în instanțe și a reduce întârzierile și, de asemenea, pentru a-i ajuta să pregătească hotărâri de o calitate superioară și cu celeritate.

Astfel, trebuie subliniat că în acest fel de proiect judecătorii nu mai sunt priviți singular ca simpli gestionari ai cauzelor iar dacă asistenții lucrează cu ei, aceștia vor avea rol de coordonatori, rol care implică adresarea unor aprecieri constructive, sprijinirea dezvoltării asistenților, construirea unei relații de încredere reciprocă și planificarea sarcinilor care pot fi delegate.

Fiind vorba însă încă de un proiect pilot, apreciez că puterea judecătorească va trebui să fie responsabilă pe viitor de selecția asistenților judiciari printr-o procedură transparentă bazată pe criterii obiective și meritocratice, neexcluzând aici defel rolul Consiliului Superior al Magistraturii.

Ca o concluzie, prin implementarea acestui proiect și implicit permanentizarea funcției de asistent al judecătorului se ating trei puncte extrem de relevante în activitatea instanțelor judecătorești:

- i) *Celeritate în soluționarea cauzelor, respectiv redactarea hotărârilor judecătorești în termen optim;*
- ii) *Creșterea calității actului de justiție, judecătorii fiind astfel degrevați de motivarea unor cauze cu un grad mai redus de complexitate, corelativ cu posibilitatea de a acorda*

prioritate și timp suplimentar de redactare cauzelor cu un grad ridicat sau deosebit de complexitate;

iii) Sporirea eficienței activității instanțelor judecătorești per ansamblu.

3.b Rolul grefierilor

În activitatea de judecată, principalii noștri parteneri și cei mai direcți sunt grefierii. Niciun proiect viabil al eficientizării activității noastre nu poate începe fără recunoașterea rolului personalului auxiliar, fără recunoașterea meritelor lor și fără susținerea noastră față de aceștia.

De-a lungul carierei mele am avut șansa de a lucra cu grefieri profesioniști și dedicați muncii lor, care au preluat în timp unele atribuții de ale noastre, însă acest lucru nu poate fi realizat fără susținerea noastră.

Dincolo de rolul asistenților judiciari, la care am făcut anterior referire, rolul grefierului de ședință este unul determinant și, cu cât mai mult vom aprecia calitatea muncii lor și îi vom încuraja, cu atât mai eficient va fi actul de judecată pe care îl înfăptuim împreună.

Cunoaștem cu toții că, în ultimii ani, instanțele de judecată au fost, în majoritate, subfinanțate, deficitul de resurse umane fiind unul semnificativ.

Identificarea unui volum optim de activitate nu poate fi gândită în afara cunoașterii necesarului de judecători și personal auxiliar, astfel încât să fie înlăturate inechitățile pentru cei care în continuare sunt nevoiți să folosească resurse personale pentru a face față unui volum de muncă tot mai mare și tot mai extenuant.

În aceste condiții, pentru a putea fi vorba de standarde profesionale adecvate, raportul judecător-complet/personal auxiliar ar trebui să fie minim de 1:2 în orice instanță, pentru a asigura condiții minime de natură să permită creșterea calității actului de justiție.

În prezent, în multe instanțe, unde un grefier este alocat unui număr de 2-3 judecători, aceștia din urmă sunt nevoiți să desfășoare activități ce exced competențelor lor specifice sau să tehnoredacteze hotărâri judecătorești de o complexitate redusă, care pot fi tehnoredactate de către grefieri.

În tot acest context, este necesar ca Ministerul Justiției și Consiliul Superior al Magistraturii să încerce să rezolve cât mai urgent problematica deficitului de personal auxiliar în instanțe, astfel

încât să se ajungă la o degrevare reală a judecătorilor de aceste activități, care pot fi în mod real preluate de către asistenții judiciari sau de către grefieri.

4. Întărirea mecanismului de consultare a judecătorilor de către Consiliul Superior al Magistraturii în ceea ce privește avizarea actelor normative.

Acest for, Consiliul Superior al Magistraturii, are dreptul de a are inițiativă legislativă și cred că acest rol trebuie să fie în viitor mult mai vizibil, astfel încât, prin mecanismele pe care le are la îndemână, să confere judecătorilor certitudini și să îi convingă că au un cuvânt hotărâtor de spus în ceea ce privește proiectele de legi care sunt supuse avizării prealabile a CSM.

Suntem cu toții conștienți de faptul că legile care ajung pe masa Executivului sau Legislativului ne pot influența nu doar cariera profesională, ci și modul în care vom fi chemați să aplicăm legea în litigiile deduse judecății noastre.

Tocmai de aceea, implicarea noastră nu trebuie să fie una formală, ci una de substanță, sens în care apreciez că viitorul Consiliu trebuie să acționeze pe două paliere.

Primul palier, utilizat până în prezent, este și a fost cel la nivel instituțional.

În mod formal, proiectele de lege supuse avizării sunt transmise către adunările generale, urmând ca acestea să fie convocate pentru exprimarea propunerilor, apoi centralizarea lor și apoi retransmiterea acestora Consiliului Superior al Magistraturii, unde urmează un alt filtru făcut prin direcțiile de specialitate și în final prezentarea unei forme finale Plenului, unde nu avem certitudinea că ele au fost recepționate în forma propusă de noi.

În mod informal, această procedură ar putea fi mult simplificată, prin realizarea unei platforme on-line care să asigure în timp real consultarea judecătorilor de la toate gradele de jurisdicție, prin crearea unui soft accesibil acestora pe bază de user și parolă, cu menționarea unui motor de căutare în funcție de domeniul vizat.

În această modalitate, vom putea recepționa, în timp real, propunerile dumneavoastră, urmând ca o statistică pe domeniile vizate să fie făcută de către departamentele specializate, în mod cert într-un timp mult mai scurt decât cel alocat consultării formale, care în mod clar nu va avea nici aceeași previzibilizate, și nici aceeași acuratețe ca a propunerilor recepționate direct.

5. Proiectele legilor justiției. Întărirea rolului puterii judecătorești.

În ultimii ani, legile justiției au făcut obiectul unor dezbateri intense, atât în interiorul sistemului, cât și în societatea civilă, indiferent de „culoarea” celor de la guvernare sau a miniștrilor justiției care s-au perindat în acest post de-a lungul timpului.

Aceste dezbateri sunt departe de a se fi încheiat, astfel încât, pe viitor, va fi esențială implicarea noului Consiliu în punerea în dezbatere, avizarea și adoptarea lor, într-o manieră care să fie de natură a întări rolul și statutul magistraților, care trebuie să fie protejați de orice presiune exterioară sau interioară.

Legile justiției au fost și vor fi axate pe două largi paliere, și anume, organizarea judiciară și statutul judecătorilor și procurorilor, însă pe viitor consider că ar fi necesară o reșezare, regândire a acestora, tocmai în vederea separării carierelor, astfel încât personal voi milita pentru un proiect distinct al acestor legi, unul în ceea ce privește puterea judecătorească iar altul al Ministerului Public.

Având însă în vedere și dispozițiile constituționale, se impune însă – până la o eventuală revizuire a acestora – adoptarea unei legi comune a Consiliului Superior al Magistraturii, format din judecători și procurori.

6. Relația cu presa.

Viitorul Consiliu Superior al Magistraturii va fi chemat să restabilească imaginea și credibilitatea acestui for, destul de serios zdruncinate în ultima perioadă, din cauza nesfârșitelor lupte interne între membrii săi, a divergențelor radicale de opinii, materializate uneori în luări de poziție, să le spunem, cel puțin neinspirate sau nefericite.

Viitorul Consiliu Superior al Magistraturii trebuie să aibă în componență personalități puternice, dar flexibile, oameni care să aibă disponibilitatea de a asculta și alte puncte de vedere, să aibă tăria să recunoască dacă s-au înșelat, să nu se lase dominați de orgolii personale, astfel încât mesajul transmis în exterior să fie unul de coeziune și unitate.

Pentru îndeplinirea acestui deziderat, o atenție sporită trebuie acordată relației cu presa.

Viitorul Consiliu va trebui să dea dovadă de transparență și să creeze raporturi deschise și armonioase cu jurnaliștii, să evite opacitatea și secretomania, cu respectarea desigur a confidențialității lucrărilor care au acest caracter.

O comunicare onestă și în timp real va fi de natură să îmbunătățească și imaginea Consiliului Superior al Magistraturii în rândul societății civile, astfel încât să fim în mod efectiv percepuți ca o autoritate respectabilă în ochii justițiabililor, ai presei și ai oamenilor în general.

În loc de postfață...

Sunt pe deplin conștientă că prin prezentul proiect, nu am reușit să ating nici pe departe toate problemele și frământările cu care ne confruntăm. Dacă am omis ceva cu adevărat important, sunt oricând dispusă să răspund și altor întrebări sau provocări iar, în cazul în care voi fi aleasă, sunt dispusă să ascult orice doleanță și să încerc să găsesc soluții.

Cum probabil știți de când mi-am asumat această candidatură, teoretic aș avea mai puțin de 6 luni până la împlinirea vârstei de pensionare.

Ceva din interiorul meu mi-a spus însă că nu este momentul să abandonez, că mai am multe de spus și de făcut iar dacă dumneavoastră mă creditați cu încredere nu o să vă spun că voi face tot ceea ce voi putea, o să vă spun că o să fac și puțin mai mult...

Când veți vota, să fiți cu gândul la candidatul care vă poate cel mai bine reprezenta și care are șanse reale să ajungă acolo, să nu ajungă degeaba sau exclusiv pentru satisfacerea propriilor interese.

Mulțumesc pentru timpul acordat.

Cluj-Napoca

23 Martie 2022

Adina Daria Lupea